Ilmiy tadqiqotlar va ularning yechimlari jurnali
Aoka guvohnoma № 323759 ISSN: 3060-4818

TIJORAT BANKINI TUGATISH YO‘LLARI

Igamov Hasan Shuxrat o’g’li
Samarqand iqtisodiyot va
servis instituti talabasi
Alixonov Shoxbozxon Tolmasjon o’g’li
Samarqand iqtisodiyot va
servis instituti talabasi
Muxammadiyev Kamoliddin G’ulomiddinovich
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
Bank ishi kafedrasi kata o’qituvchisi
https://doi.org/10.5281/zenodo.24014850

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada tijorat banklarini tugatishning iqtisodiy mohiyati, huquqiy asoslari va amaliy mexanizmlari kompleks tarzda o‘rganiladi. Bank faoliyatini tugatishga olib keluvchi asosiy omillar, jumladan, moliyaviy barqarorlikning izdan chiqishi, to‘lovga qobiliyatsizlik, prudensial talablarning buzilishi hamda bank faoliyatini davom ettirish imkoniyatining cheklanishi tahlil qilinadi. Shuningdek, tijorat banklarini ixtiyoriy va majburiy tartibda tugatishning o‘ziga xos jihatlari, ushbu jarayonlarda vakolatli davlat organlarining ishtiroki hamda tugatish komissiyasining vazifalari yoritiladi. Bankni tugatish jarayonida kreditorlar va omonatchilar manfaatlarini himoya qilish, bank aktivlarini realizatsiya qilish, majburiyatlarni belgilangan tartibda qoplash hamda moliyaviy yo‘qotishlarni kamaytirish masalalariga alohida e’tibor qaratiladi. Tadqiqot natijasida tijorat banklarini tugatish jarayonining samaradorligini oshirish, uning shaffofligini ta’minlash va bank tizimida yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan tizimli xatarlarni cheklashga qaratilgan ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so‘zlar: tijorat banki, bankni tugatish, majburiy tugatish, ixtiyoriy tugatish, to‘lovga qobiliyatsizlik, bank aktivlari, kreditorlar manfaatlari, omonatchilar huquqlarini himoya qilish, tugatish komissiyasi, bank tizimi barqarorligi.

ANNOTATION

This article provides a comprehensive examination of the economic nature, legal framework, and practical mechanisms involved in the liquidation of commercial banks. It analyses the principal factors that may lead to the termination of banking operations, including the deterioration of financial stability, insolvency, violations of prudential requirements, and the inability to ensure the continued operation of a bank. Particular attention is given to the distinctive features of voluntary and compulsory bank liquidation, the involvement of competent public authorities in the process, and the functions and responsibilities of the liquidation commission. Furthermore, the study addresses key issues related to safeguarding the interests of creditors and depositors, the realisation of bank assets, the settlement of liabilities in accordance with established procedures, and the minimisation of financial losses. Based on the findings of the research, the article develops scientific and practical recommendations aimed at improving the

efficiency and transparency of commercial bank liquidation procedures and mitigating potential systemic risks within the banking sector.

Keywords: commercial bank, bank liquidation, compulsory liquidation, voluntary liquidation, insolvency, bank assets, protection of creditors' interests, depositor protection, liquidation commission, banking system stability.

АННОТАЦИЯ

В статье проводится комплексное исследование экономической сущности, правовых основ и практических механизмов ликвидации коммерческих банков. Анализируются основные факторы, способные привести к прекращению банковской деятельности, в том числе нарушение финансовой устойчивости, неплатёжеспособность, несоблюдение пруденциальных требований, а также ограничение возможностей дальнейшего функционирования банка. Особое внимание уделяется специфическим особенностям добровольной и принудительной ликвидации коммерческих банков, участию уполномоченных государственных органов в данном процессе, а также функциям и обязанностям ликвидационной комиссии. Кроме того, рассматриваются вопросы защиты интересов кредиторов и вкладчиков, реализации банковских активов, погашения обязательств в установленном порядке и минимизации финансовых потерь. По результатам исследования разработаны научно-практические предложения, направленные на повышение эффективности и прозрачности процедур ликвидации коммерческих банков, а также на ограничение потенциальных системных рисков в банковском секторе.

Ключевые слова: коммерческий банк, ликвидация банка, принудительная ликвидация, добровольная ликвидация, неплатёжеспособность, банковские активы, защита интересов кредиторов, защита прав вкладчиков, ликвидационная комиссия, устойчивость банковской системы.

KIRISH. Bank tizimining barqaror faoliyat yuritishi mamlakat iqtisodiyotida moliyaviy resurslarning uzluksiz harakatlanishi, investitsiya jarayonlarining rivojlanishi va aholi mablag‘larining ishonchli saqlanishini ta’minlovchi muhim omillardan biridir. Tijorat banklari ushbu jarayonda nafaqat moliyaviy vositachi, balki iqtisodiy subyektlar o‘rtasidagi hisob-kitoblar, kredit munosabatlari va jamg‘armalarni investitsiyalarga yo‘naltirishda muhim institutsional tuzilma sifatida namoyon bo‘ladi. Shu sababli bank faoliyatida yuzaga keladigan moliyaviy qiyinchiliklar yoki uning faoliyatini davom ettirish imkoniyati yo‘qolishi alohida bir tashkilot doirasidan chiqib, kengroq iqtisodiy manfaatlarga ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Tijorat bankini tugatish masalasi bank faoliyatining yakunlanishi bilan cheklanmaydi. Bu jarayon bank aktivlari va majburiyatlarini tartibga solish, kreditorlar talablarini qondirish, omonatchilar huquqlarini himoya qilish hamda moliyaviy tizimga salbiy ta’sirni imkon qadar kamaytirishni qamrab oladi. Ayniqsa, bankning to‘lovga qobiliyatsizligi, likvidlik muammolari, kapital yetarliligi talablariga rioya qilmasligi va moliyaviy boshqaruvdagi kamchiliklar tugatish zaruratini yuzaga keltirishi mumkin. Bunday sharoitda tugatish jarayonining qonuniy, shaffof va izchil tashkil etilishi muhim ahamiyat kasb etadi.

O‘zbekistonda bank tizimini isloh qilish, moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash va bank xizmatlari bozorida ishonchni oshirishga qaratilgan o‘zgarishlar tijorat banklarini tugatish mexanizmlarini ham

chuqur o‘rganishni talab etmoqda. Mazkur masalaning dolzarbligi shundaki, bankni tugatish tartibining samaradorligi nafaqat kreditorlar va omonatchilar manfaatlariga, balki butun bank tizimining barqarorligiga ham bevosita ta’sir qiladi.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi tijorat banklarini tugatishning mavjud tartiblarini o‘rganish, ixtiyoriy va majburiy tugatish mexanizmlarini qiyosiy tahlil qilish hamda ushbu jarayonda yuzaga keladigan tashkiliy-iqtisodiy muammolarni aniqlashdan iborat. Tadqiqot doirasida milliy qonunchilik normalari va bank faoliyatini tartibga solish amaliyoti asosida bankni tugatish samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi taklif va tavsiyalar ishlab chiqishga e’tibor qaratiladi.

ASOSIY QISM. Tijorat bankini tugatish bank faoliyatini yakunlashga oid oddiy tashkiliy tadbir emas, balki moliyaviy vositachilikning uzluksizligiga, omonatchilar va kreditorlar huquqlariga hamda bank tizimiga bo‘lgan ishonchga ta’sir qiladigan murakkab huquqiy-iqtisodiy jarayondir. Shu bois bankni tugatish masalasini ko‘rib chiqishda, avvalo, uning moliyaviy holatini baholash, muammoning vaqtinchalik yoki chuqur tus olganini aniqlash va bank faoliyatini saqlab qolish imkoniyatini tekshirish zarur. O‘zbekiston Respublikasining 2025-yil 23-iyundagi O‘RQ-1070-sonli «Banklarni sanatsiya qilish va tugatish to‘g‘risida»gi Qonuni ushbu jarayonlarni alohida tartibga solib, sanatsiya va tugatish mexanizmlarining huquqiy chegaralarini belgilaydi. Mazkur yondashuv bankdagi har qanday moliyaviy qiyinchilikni avtomatik ravishda tugatish bilan yakunlash emas, balki avval moliyaviy barqarorlikni tiklash imkoniyatini baholash zarurligini ko‘rsatadi.

Bankni tugatishning asosiy shakllari ixtiyoriy va majburiy tugatishdan iborat. Ixtiyoriy tugatish bank aksiyadorlarining qarori bilan boshlanishi mumkin, biroq u Markaziy bankning roziligisiz amalga oshirilmaydi. Bunda bank to‘lovga qobiliyatsiz bo‘lmasligi va bunday holat yuzaga kelish ehtimoli yuqori bo‘lmasligi muhim shart hisoblanadi. Demak, ixtiyoriy tugatish moliyaviy muammolarni yashirish yoki kreditorlar oldidagi majburiyatlardan qochish vositasi sifatida talqin etilmasligi kerak. Aksincha, u bank o‘z faoliyatini iqtisodiy jihatdan davom ettirish maqsadga muvofiq emas deb topgan, biroq majburiyatlarini qonuniy tartibda bajarish imkoniyatiga ega bo‘lgan vaziyatlarda qo‘llanadigan mexanizmdir.

Majburiy tugatish esa bankning faoliyatini davom ettirishi mumkin bo‘lmagan yoki qonunchilikda belgilangan tegishli asoslar yuzaga kelgan hollarda qo‘llanadi. O‘RQ-1070-son Qonunga muvofiq, majburiy tugatish Markaziy bank boshqaruvining bank litsenziyasini chaqirib olish va bankni majburiy tugatish to‘g‘risidagi qarori asosida amalga oshiriladi. Qonunchilikda bunday jarayon suddan tashqari yoki sud tartibida olib borilishi nazarda tutilgan. Bu yerda muhim jihat shundaki, litsenziyani chaqirib olish bank faoliyatini davom ettirish huquqini bekor qiladi, tugatish esa bankning aktivlari, majburiyatlari va kreditorlar bilan hisob-kitoblarini yakunlashga qaratilgan keyingi jarayonni anglatadi. Shu sababli ushbu ikki huquqiy holatni bir tushuncha sifatida qo‘llash to‘g‘ri emas.

Bankni tugatishdan oldingi bosqichda sanatsiya imkoniyatini baholash alohida ahamiyatga ega. Sanatsiya bankning muhim xizmatlarini uzluksiz saqlash, omonatchilar va kreditorlar manfaatlarini himoya qilish hamda moliyaviy barqarorlikka salbiy ta’sirni kamaytirishga qaratiladi. Qonunda sanatsiya vositalari sifatida aktivlar va majburiyatlarni boshqa bankka o‘tkazish yoki sotish, oraliq bank tashkil etish, shuningdek ayrim kapital va qarz vositalarini hisobdan chiqarish yoki konvertatsiya qilish kabi mexanizmlar nazarda tutilgan. Biroq sanatsiya har qanday bankka nisbatan qo‘llanadigan universal yechim emas. Uning maqsadlariga erishish imkoniyati, bankning tizimli ahamiyati, muhim vazifalarining o‘rnini boshqa tashkilotlar bosa olishi va moliya tizimiga ehtimoliy ta’siri baholanishi lozim. Agar

sog‘lomlashtirish imkoniyati mavjud bo‘lmasa yoki belgilangan maqsadlarga erishish mumkin bo‘lmasa, tugatish mexanizmi ustuvor ahamiyat kasb etadi.

Tugatish jarayonining samaradorligi ko‘p jihatdan tugatuvchining vakolati, mustaqilligi va javobgarligiga bog‘liq. Ixtiyoriy tugatishda tugatuvchi aksiyadorlarning umumiy yig‘ilishi tomonidan tayinlanadi; majburiy tugatishda esa uni Markaziy bank tayinlaydi. Tugatuvchi bank nomidan ish yuritadi, uning mol-mulkini aniqlaydi va inventarizatsiyadan o‘tkazadi, debitorlik qarzlarini undirish choralarini ko‘radi, aktivlarni baholash va realizatsiya qilishni tashkil etadi hamda kreditorlarning talablarini qonunchilikda belgilangan navbat asosida ko‘rib chiqadi. Bu vazifalarning bajarilishida bank hujjatlari va buxgalteriya ma’lumotlarining to‘liqligi, aktivlarning haqiqiy qiymatini aniqlash hamda manfaatlar to‘qnashuviga yo‘l qo‘ymaslik muhim hisoblanadi. Aktivlarni shoshilinch yoki bozor qiymatidan asossiz past narxda sotish kreditorlar talablarining qoplanish darajasini kamaytirishi mumkin.

Kreditorlar va omonatchilar manfaatlarini himoya qilish tugatish jarayonining markaziy mezonlaridan biridir. Bank tugatilayotganda uning barcha majburiyatlari mavjud aktivlar hisobidan qoplanadi, biroq aktivlar qiymati majburiyatlar hajmiga teng bo‘lmasligi mumkin. Shu sababli kreditorlar talablarini qonunda belgilangan navbat va tartib asosida qanoatlantirish, talablarni o‘z vaqtida e’lon qilish va tekshirish, shuningdek tugatish jarayoni haqida ishonchli axborot berish katta ahamiyatga ega. Omonatlarni kafolatlash mexanizmi ham omonatchilar ishonchini saqlashda muhim o‘rin tutadi. Bunda bankni tugatish tartibi bilan omonatlarni kafolatlash tartibini farqlash lozim: birinchisi bankning huquqiy faoliyatini yakunlashga, ikkinchisi esa qonunchilikda belgilangan shartlar asosida omonatchilarga kompensatsiya to‘lashga qaratilgan.

Amaliy jihatdan tugatish jarayonida bir necha o‘zaro bog‘liq vazifalar izchil bajarilishi talab etiladi: bank faoliyatiga doir ma’lumotlarni saqlash va hujjatlarni qabul qilish, aktivlar hamda majburiyatlarning to‘liq ro‘yxatini shakllantirish, qarzdorliklarni undirish, kreditorlar talablarini aniqlash, aktivlarni realizatsiya qilish va yakuniy hisob-kitoblarni amalga oshirish. Ushbu bosqichlarning birortasidagi sustkashlik keyingi jarayonlarga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Masalan, kredit portfelining sifati yetarli darajada tekshirilmasa, qaytarilishi mumkin bo‘lgan qarzlar undirilmay qolishi yoki aktivlar qiymati noto‘g‘ri baholanishi ehtimoli ortadi. Natijada kreditorlar talablarini qoplash imkoniyati pasayadi. Shuning uchun tugatish komissiyasi faqat ma’muriy ishlarni bajaruvchi tuzilma emas, balki aktivlarni saqlash, qiymatini tiklash va qonuniy taqsimlash uchun mas’ul bo‘lgan professional boshqaruv subyekti sifatida faoliyat yuritishi kerak.

Tahlildan ko‘rinadiki, bankni tugatishning muvaffaqiyati faqat aktivlarni sotish va majburiyatlarni qoplash bilan o‘lchanmaydi. Jarayonning shaffofligi, qarorlarning o‘z vaqtida qabul qilinishi, axborot almashinuvi, aktivlarni xolis baholash va kreditorlar talablariga teng munosabatda bo‘lish ham muhim natija ko‘rsatkichlaridir. Shu nuqtayi nazardan, banklarda erta ogohlantirish tizimlarini kuchaytirish, muammoli aktivlar bo‘yicha ma’lumotlarning sifatini oshirish, tugatuvchilar malakasiga qo‘yiladigan talablarni amalda ta’minlash va tugatish jarayonlari ustidan samarali monitoring olib borish maqsadga muvofiq. Bunday yondashuv bank muammolarining kech aniqlanishi oqibatida yuzaga keladigan yo‘qotishlarni kamaytirib, bank tizimiga bo‘lgan ishonchni mustahkamlashga xizmat qiladi.

NATIJALAR. Tijorat banklarini tugatish mexanizmlarini o‘rganish natijasida ushbu jarayonning samaradorligi bankning moliyaviy holatini o‘z vaqtida baholash, huquqiy tartib-taomillarga rioya etish va kreditorlar manfaatlarini himoya qilish bilan chambarchas bog‘liqligi aniqlandi. Tadqiqot davomida bankni tugatish faqat uning faoliyatini yakunlashga qaratilgan huquqiy chora emas, balki bank tizimida

moliyaviy yo‘qotishlarning tarqalishini cheklashga xizmat qiluvchi muhim institutsional mexanizm ekanligi asoslandi.

Birinchidan, ixtiyoriy va majburiy tugatish mexanizmlarining maqsadi hamda qo‘llanish shartlari o‘rtasidagi farqlar aniqlandi. Ixtiyoriy tugatish bankning moliyaviy majburiyatlarini bajarish imkoniyati mavjud bo‘lgan sharoitda aksiyadorlar tashabbusi bilan amalga oshirilsa, majburiy tugatish qonunchilikda belgilangan asoslar yuzaga kelganda vakolatli organ qarori bilan boshlanadi. Ushbu farqlash bankni tugatish jarayonida huquqiy vakolatlar va javobgarlik chegaralarini to‘g‘ri belgilash imkonini beradi.

Ikkinchidan, bankni tugatishdan oldin sanatsiya imkoniyatini baholash zarurligi asoslandi. Moliyaviy qiyinchilikka duch kelgan har qanday bankni darhol tugatish iqtisodiy jihatdan maqbul qaror hisoblanmaydi. Ayrim holatlarda bank aktivlari va majburiyatlarini boshqa moliya tashkilotiga o‘tkazish, kapital tuzilmasini o‘zgartirish yoki boshqa sanatsiya vositalaridan foydalanish orqali uning muhim funksiyalarini saqlab qolish mumkin. Shunday ekan, sanatsiya va tugatish o‘rtasidagi tanlov bankning moliyaviy holati, tizimli ahamiyati va sog‘lomlashtirish imkoniyatlari asosida amalga oshirilishi lozim.

Uchinchidan, bank aktivlarini baholash va realizatsiya qilish tugatish jarayonining yakuniy natijasiga bevosita ta’sir ko‘rsatuvchi asosiy yo‘nalishlardan biri sifatida belgilandi. Aktivlarning haqiqiy qiymatini aniqlash, muammoli kreditlarni undirish va mol-mulkni iqtisodiy jihatdan asoslangan shartlarda sotish kreditorlar talablarini qoplash imkoniyatini oshiradi. Aksincha, aktivlarni shoshilinch yoki yetarlicha asoslanmagan narxlarda realizatsiya qilish bankning mavjud iqtisodiy resurslaridan samarali foydalanishga to‘sqinlik qiladi.

To‘rtinchidan, kreditorlar va omonatchilar manfaatlarini himoya qilish tugatish mexanizmining eng muhim natijaviy mezonlaridan biri ekanligi aniqlandi. Kreditorlar talablarini qonunchilikda belgilangan navbat asosida ko‘rib chiqish, omonatchilarga tegishli axborotni o‘z vaqtida yetkazish va omonatlarni kafolatlash mexanizmlarining izchil ishlashi bank tizimiga bo‘lgan ishonchni saqlashda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, bank aktivlari barcha majburiyatlarni qoplash uchun yetarli bo‘lmagan holatlarda mavjud mablag‘larni qonuniy va shaffof taqsimlash zarurati yuzaga keladi.

Beshinchidan, tugatish jarayonida axborot shaffofligi va institutsional nazoratning ahamiyati asoslandi. Bankning moliyaviy hisobotlari, aktivlari, majburiyatlari va kreditorlar talablari bo‘yicha ishonchli ma’lumotlarning mavjudligi tugatish komissiyasi faoliyatining samaradorligini belgilaydi. Shu sababli bank hujjatlarini raqamlashtirish, aktivlar harakati ustidan nazoratni kuchaytirish va tugatish bosqichlari bo‘yicha muntazam axborot almashinuvini yo‘lga qo‘yish muhim tashkiliy yo‘nalishlar sifatida belgilandi.

Tadqiqot natijalarini umumlashtirish asosida tijorat banklarini tugatish samaradorligini baholashda quyidagi mezonlarga tayanish maqsadga muvofiq deb topildi:

Baholash mezoni	Kutiladigan natija
Huquqiy talablarning bajarilishi	Tugatish jarayonining qonuniyligi
Aktivlarni xolis baholash	Moliyaviy yo‘qotishlarni kamaytirish
Kreditorlar talablarini qondirish	Majburiyatlarni belgilangan tartibda qoplash
Omonatlarni kafolatlash	Omonatchilar manfaatlarini himoya qilish
Axborot shaffofligi	Jarayonga nisbatan ishonchni oshirish
Institutsional nazorat	Qarorlar va harakatlarning hisobdorligini ta’minlash

Umumiy natija shundan iboratki, tijorat bankini tugatish samaradorligi faqat uning faoliyatini qonuniy yakunlash bilan emas, balki bank aktivlarining iqtisodiy qiymatini imkon qadar saqlab qolish, kreditorlar va omonatchilar manfaatlarini himoya qilish hamda moliyaviy barqarorlikka salbiy ta’sirni

cheklash bilan belgilanadi. Demak, tugatish mexanizmlarini takomillashtirishda huquqiy tartib, iqtisodiy samaradorlik va institutsional shaffoflik o‘zaro uyg‘un holda ta’minlanishi lozim.

XULOSA. Tijorat banklarini tugatish mexanizmlarini o‘rganish natijasida bank faoliyatini yakunlash murakkab huquqiy, iqtisodiy va tashkiliy jarayon bo‘lib, uning samaradorligi bankning moliyaviy holatini to‘g‘ri baholash, qonunchilik talablariga rioya qilish hamda kreditorlar va omonatchilar manfaatlarini himoya qilish bilan bevosita bog‘liqligi aniqlandi. Bankni tugatish faqat uning faoliyatini to‘xtatish bilan cheklanmay, mavjud aktivlarni saqlash, majburiyatlarni qonuniy tartibda bajarish, moliyaviy yo‘qotishlarni kamaytirish va bank tizimiga bo‘lgan ishonchni mustahkamlashni ham qamrab oladi.

Tadqiqot davomida ixtiyoriy va majburiy tugatish tartiblarining o‘ziga xos xususiyatlari, ularni qo‘llash shartlari hamda vakolatli organlarning jarayondagi ishtiroki o‘rganildi. Ixtiyoriy tugatish bankning o‘z faoliyatini yakunlash tashabbusi bilan bog‘liq bo‘lsa, majburiy tugatish qonunchilikda belgilangan asoslar yuzaga kelganda amalga oshirilishi asoslandi. Shu bilan birga, bank faoliyatini tugatish to‘g‘risida qaror qabul qilishdan oldin sanatsiya imkoniyatlarini baholash muhimligi aniqlandi. Chunki bankning moliyaviy muammolarini bartaraf etish va uning muhim funksiyalarini saqlab qolish imkoniyati mavjud bo‘lgan holatlarda sanatsiya iqtisodiy jihatdan maqbul yechim bo‘lishi mumkin.

Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, bankni tugatish jarayonida aktivlarni xolis baholash, muammoli kreditlarni undirish, bank mol-mulkini iqtisodiy jihatdan asoslangan shartlarda realizatsiya qilish va kreditorlar talablarini belgilangan navbat asosida qondirish alohida ahamiyatga ega. Ushbu vazifalarning samarali tashkil etilishi bankning mavjud iqtisodiy resurslaridan oqilona foydalanish hamda moliyaviy yo‘qotishlarni cheklash imkonini beradi. Shuningdek, omonatchilarga o‘z vaqtida ishonchli axborot taqdim etish va omonatlarni kafolatlash mexanizmlarining izchil ishlashi aholining bank tizimiga bo‘lgan ishonchini saqlashga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib, tijorat banklarini tugatish samaradorligini oshirish uchun banklarning moliyaviy holatini monitoring qilish va erta ogohlantirish tizimlarini takomillashtirish, aktivlar hamda majburiyatlar hisobini yuritishda axborotlarning aniqligi va to‘liqligini ta’minlash, tugatish komissiyasi faoliyatining professional darajasi va hisobdorligini kuchaytirish, shuningdek, tugatish jarayonining barcha bosqichlarida shaffoflikni ta’minlash zarur. Bundan tashqari, kreditorlar talablarini ko‘rib chiqish, aktivlarni realizatsiya qilish va yakuniy hisob-kitoblarni amalga oshirishda samarali nazorat mexanizmlarini qo‘llash maqsadga muvofiqdir.

Umuman olganda, tijorat banklarini tugatish mexanizmlarini takomillashtirish bank faoliyatini qonuniy yakunlash, moliyaviy resurslardan samarali foydalanish, kreditorlar va omonatchilar huquqlarini himoya qilish hamda bank tizimining barqarorligini ta’minlashga xizmat qiladi. Bunda sanatsiya va tugatish mexanizmlarini bankning real moliyaviy holatidan kelib chiqib qo‘llash, huquqiy tartib-taomillarga qat’iy rioya etish va institutsional nazoratni kuchaytirish muhim hisoblanadi. Mazkur yondashuv bankni tugatish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan iqtisodiy yo‘qotishlarni kamaytirish, moliyaviy manfaatlarni muvozanatli himoya qilish va bank tizimiga bo‘lgan ishonchni mustahkamlash uchun zarur shart-sharoit yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi. (2025). Banklarni sanatsiya qilish va tugatish to‘g‘risida (O‘RQ-1070-son, 2025-yil 23-iyun). https://lex.uz/uz/acts/-7592967
2. O‘zbekiston Respublikasi. (2019). Banklar va bank faoliyati to‘g‘risida (O‘RQ-580-son, 2019-yil 5-noyabr). https://lex.uz/mact/-4581969
3. O‘zbekiston Respublikasi. (2025). Banklardagi omonatlarni himoya qilish kafolatlari to‘g‘risida (O‘RQ-1031-son, 2025-yil 18-fevral). https://lex.uz/uz/acts/-7389404
4. Karimova, A. M., & Niyozov, Z. D. (2025). Tijorat banklari aktiv va passivlarini boshqarish. STEP-SEL.
5. Niyozov, Z. D., Tog‘ayev, S. S., & Bekmurodov, A. A. (2015). Bank ishi. Samarqand iqtisodiyot va servis instituti.
6. Karimova, A. M. (2024). Основы банковского дела [Bank ishi asoslari]. Samarqand iqtisodiyot va servis instituti nashriyoti.